

SLOVENE.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr
V administraciji prejeman, velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravništvo in ekspedicija, Stolni trg št. 6, poleg „Katoliške Bukvarne“.

Oznanila (inserati) se sprejemajo in velja tristopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenem nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 279.

✓ Ljubljani, v soboto 5. decembra 1891.

Letnik XIX.

Državni zbor.

Z Dunaja, 4. decembra.

Pošte in telegrafi.

Po dovršeni razpravi o prvem poglavju trgovskega ministerstva pričela se je še včeraj obravnavo o poštah, telegrafih in poštah hranilnicah. Poslanec Schlessinger govoril je o plačah uradnikov, ki niso v pravem primerju z njih veliko odgovornostjo in obilnim delom, ter je zahteval, da naj se tudi pomožni uradniki stalno nastavi. Minister Bacquehem je odgovarjal, da se je v tej zadevi že veliko storilo ter je dal ob enem kratek pregled tega, kar se je zlasti zgodilo glede novih telegrafskih in telefonskih postaj. Wildauer je zahteval, da naj se minister podvzame z rešitvijo glede poštnega poslopa v Inomostu, A damek pa je tožil da nemški jezik prevladuje pri poštah in telegrafih na Češkem, in je zahteval narodno ravnopravnost tudi še pri poštah hranilnicah. Nekatere pošte ne razpošiljajo pisem s češkimi naslovi, češ, da adresata ne najdejo. Tudi to ni prav, da so marke izključno nemške, in odločno oporeka, da se pri vsaki priliki kaže nemški državni jezik. Prav obširno je govoril tudi baron Dipauli in razpravljal žalostne razmere začasno nastavljenih uradnikov pri poštah hranilnicah, ki naj se stalno nastavi. Za njim je bilo zborovanje ob polu šesti uri zvečer sklenjeno.

V današnji seji se je obravnavala nadaljevala in sta prišla na vrsto poslanca Hoffmann in Gregorčič. Prvi je izrekel več želj v imenu svojih tovarišev in priporočal povikšanje plač poštah uradnikov in stalno nameščevanje poštah in telegrafskih manipulantov, dr. Gregorčič pa je prav zanimivo in s splošno pohvalo opisoval poštne razmere na Primorskem, kjer je premalo pošt in se ne ozirajo na ravnopravnost. Uradna pisma dohajajo nižjim uradom samo v italijanskem jeziku, kakor da bi bila Gorica glavno mesto Toskanskega. Slovenskih nakaznic in

dopisnic po trafikah skoraj ni dobiti in uradniki so slovenščine dostikrat nezmožni; pisma s slovenskimi napisi se pošiljajo v najbolj oddaljene kraje. Tako je romalo za domače mesto oddano pismo, kjer je v naslovu stalo „tukaj“, na Ogersko v Tokaj. Tudi je naštel celo vrsto spridenih slovenskih krajnih imen in konečno priporočal zboljšanje plač poštah in telegrafskih uradnikov.

Govorila sta še poročevalca Rus o zboljšanju plač pismonoscev in Morsey o poštah hranilnicah, potem je bil potrjen dotični proračun in se je pričela razprava o železnicah.

Popravek kneza Liechtensteina.

Skoraj vsi današnji listi očitajo knezu Liechtensteinu, da s svojim dejanjskim popravkom včeraj ni popravil ničesa, pa tudi ne preklical svojih besed, kar sta mu očitala že v zbornici Exner in Pichler. Da čitatelji prav razsodijo to reč, o kateri sem poročal že zadnjič, naj tukaj od besede do besede sledi njegov popravek.

Knez Liechtenstein je rekel: „Poslanec dr. Pichler je pričel svoj govor tako-le: „V današnji seji smo slišali govor, katerega sem hotel pojasniti: toda med tem govorom je bila izgovorjena izjava, na katero moram takoj odgovoriti. In to izjavo, da je namreč naša stranka odvisna od velikega kapitala, je izgovoril princ Liechtenstein. Jaz pozivljam svetlega princa Liechtensteina (poslanec Plener: Dokazati mora!), imenovati dogodek ali glasovanje, ko je naša stranka bila odvisna od velikega kapitala. (Poslanec dr. Polak: Opravičiti se mora. — Dr. Plener: Nehajte govoriti, on mora takoj odgovoriti.“) (Smeh na skrajni levi in v centru. — Dr. Lueger: Ta je parlamentarec! — Poslanec Klun: Kje pa je bil predsednik?)

Pri tej priliki hočem pripomniti, da si je g. poslanec pl. Plener, vodja leve, v tem trenutku razburjenosti, v kateri so bili tudi drugi gospodje,

prisvojil tudi posle, katere je doslej v tej zbornici izvrševalo predsedništvo. (Prav res! na skrajni levi in v centru.) On je poslancu ustavil govor in dal besedo poslušalcu. (Prav res! in veselost na skrajni levi in v centru.) Mislim, da sem ustregel želji visoke zbornice, ker nesem hotel kršiti pravičnega reda. (Prav dobro na skrajni levi in v centru.) Dalje je rekel dr. Pichler: „Prosim njegova svetlost ni odgovorila, torej imenujem njegovo izjavo neresnico.“

Tu omenim, da izraz „neresnica“ ni tako parlamentaren kakor „pomota, kateri bi bil umestnejši v takih slučajih.

Preidem na ono, kar je bilo povod vsej razburjenosti, in to so bile moje besede, ki se glase: „Naj bi se torej vse stranke, ki neso v nerazrušni zvezi z mobilnim kapitalom, naj bi se vsi poslanci, ki preko dnevnega reda gledajo v bodočnost in zró iz teh prostorov, polnih prepira, v daljni svet dela, naj bi se ti lotili dela.“ Gospoda moja! Mislim, da mi pritrdijo vsi navzoči poslanci, če trdim, da s temi besedami nesem hotel žaliti nobene stranke, temveč sem pozval vse, naj se z nami loté dela v pomoč našemu malemu obrtniku. Nauk pa je ta, da pade združena levica v trenutkih razburjenosti v ono brezobraznost, kakeršno sicer očita drugim strankom. Sedaj pa hočem popraviti nekatere besede, ki so se čule v včerajšnji seji.

Najprvo mi je poslanec Wrabetz očital, da nesem tako glasoval, kakor sem prej govoril, da namreč nesem glasoval za Plenerjev predlog. To je res, nesem glasoval, ali prepričan more biti, da ne vsled tega, ker več nesem bil v soglasju s predlogom, temveč ker sem zaradi važnih opravil bil daleč od Dunaja — moj Bog, vsak človek ima včasih zasebna opravila.

Dalje se je poslanec Exner v svojem govoru skliceval na moje besede in trdil, da sem jaz rekel, češ, da je Veliki Dunaj gospodarska zmota. Tega

LISTEK.

Mozaiik.

VI.

Vseh podrobnostij seveda ne vem, vendar je to gotovo, da je bil prvi čin njegov, ko je vstopil v solzno dolino, ta, da je zakinkal. To prvo kinkanje njegovo pa ni bilo zadnje. Položili so ga na blazinico. Počasi se je primuzal oče njegov, prijel ga za nogo, vščipnil ga v ličice, pomeril ga in po-tehtal, pa pomenljivo izrekel: „Junak be, dolg je in močan, da je veselje.“ — In tedaj je pokinkal mladi slavljenec. Za očetom so se vrstili drugi gledalci.

Prišla je mala sestra njegova, vspela se na prste in pogladila z ročico po mladi glavici, pa je rekla: „Mičken si, da te komaj vidim.“ In tudi na to je pokinkal. — Polagoma so se razvrstile vse tete in vsi strici; vsak je kaj dejal in na vse je mladi junak odgovarjal s kinkanjem.

Ostala mu je ta navada celo življenje. Od jutra do večera je kinkal. Karkoli je kdo rekel, na vse se mu je zagibala glava od brade do temena in nekateri so trdili, da kinka tudi tedaj, ko ga nobeden ne vpraša. Pri njem se je lahko videlo, kolikega pomena je kinkanje za človeško življenje. — Go-

voriti in k temu še pametno govoriti, je včasih človeku vendar-le treba, dasi se vzlasti dandanašnji poslednje ravno prevečkrat ne zahteva, in kaj hočeš, revka, če ti ravno v takem osodepolnem trenutku odrekó možgani svoje sodelovanje. — Edina pomoč, edino nadomestilo za to je v tem, da posnemaš našega znanca. — Kinkaj, moj dragi, in če zahtevajo v drugič besede od tebe, pokinkaj v drugič.

Dva soseda v rodni vasi našega kinkavca sta imela pravdo; znano pa je, da taki ljudje govoré o svojej pravdi češče in poudarnejše, nego rajni Katon o Kartagini. Tudi njemu je ob vsaki priliki, ko se je kateri njiju sestal z njim, pojašnjeval svoje pravice. In on mu je kinkal; ko pa se je sestal s protivnikom njegovim, kinkal je na njegovo plat. — Prvo in najvažnejše pravilo kinkanja je namreč to, da se mora kinkati na vse plati. In v istini se kinka!

E, težko je, težko v naših časih, ko so ljudje tako strahovito razdeljeni, uganiti pravo. Od vseh strani se lové bore človeške duše, tu za „človekoljubno zmerjanje“, tam zopet za „zmerjanje očé človekoljubnost“, tu za društvo „rodoljubnega mačka“, tam zopet za „mačkovo rodoljubje“, in za „narodnega Slovenca“, tam za „slovenski narod“ itd. brez konca in kraja.

Ljubi moj, pa povej, kaj si, če veš! Tema se ti dela pred očmi in godi se ti, kakor bi volil mej „zlatim poljem“ in „jaro kačo“. Tam so huji in boljé vpijejo, tu so zopet poštenejši, tam se bojiš blata in cestnega kamenja, tu — samega sebe. Kam boš, ubogi moj? — Edina rešitev ti je v kinkanju. Kinkaj sem in kinkaj tja, dokler ti glava trudna ne omahne!

Kinkavec je malokdaj po noči se vračal domov. Bal se je teme, ker je za kinkanje jako malo priložna. A včasih se je vendar-le zgodilo! In ko je zalajal pes na eni strani ceste pri Mihčevi hiši, pokinkal je dobrovoljno Mihčevemu psu, ko pa se je oglasil na drugi strani Jakčev, pokinkal je Jakčevemu. Tako se je rešil vselej, kedar sta bila psa priklenjena. Sicer se mu je pa slabo godilo. Vzlasti nekóč mu je huda predla.

Kinkavec je moral do svoje kočé iti mimo „Naprednikove“ hiše. Naprednikovci so namreč zgradili vsa druga pota in kdor ni imel poguma v slovenski vasi predreti plotu, moral jo je na vsak način mahčiti mimo „Naprednika“. Mirna pot v vas bila je tedaj le ena; imenovala se je „narodna ulica“. Po njej jo je koračil tudi kinkavec; po dnevu ni bilo sile; ko se je približal Naprednikovemu poslopu, snel je klobuk z glave in jel je kinkati. Srečno jo je izpeljal. Toda nekdanj se je stoprav pozno v noč vračal domov. In tedaj — Bog

nesem rekel. Veliki Dunaj je sam na sebi prava naredba, toda to trdim, da se se med osnovanjem Vel. Dunaja vršile gospodarske zmote. (Dr. Lueger: Gotovo, in sicer največje!)

Tudi je poslanec Exner skušal dokazati, da svojih govorov na volilnih shodih ne utemeljuje z dokazi. Obžalujem, da moram sedaj navesti dokaze, česar tedaj v svojem volilnem okraju nesem storil, ker je vse istinito. (Pritrjevanje na skrajni levi in v centru.)

Ker torej želite, in le zaradi tega sklicujem se na ono okrožnico, ki je bila objavljena pred volitvami, s katero so se nabirali doneski za volilne troške liberalne stranke. (Dr. Lueger: Jako zanimivo!) Na tej okrožnici so bila le nekatera imena velikih kapitalistov, ki so podpisali velike svote za liberalno stranko.

Na tej okrožnici, katero je podpisal jeden Vaših voditeljev, spoštovani g. predsednik baron Chlumetzky (Smeh na skrajni levi in v centru), so podpisali: — jaz imenujem le najvažnejše — brata Gutmanna (Čujte! na skrajni levi) 15 000 gld., g. Wiener 3000 gld. (Dr. Vašaty: Unsere Lait!), g. Witgenstein 5000 gld. (Dr. Lueger: Ta je češki Witgenstein!), g. Königswarter 10.000 gld. (Čujte! Čujte! na skrajni levi), g. Reitzes 5000 gld. (Dr. Lueger in dr. Gessmann: Ta je Tramway-Reitzes!), g. Springer 5000 gld., g. Mauthner 6000 gld. (Dr. Gessmann: Ta je pivovarski Mauthner!), g. Torsch 6000 gld., g. Popper 3000 gld. (Klici na skrajni levi: Ta je lesni trgovec!), g. Lieben 2000 gld. (Nemiri na levi. — Klici: Ali so to dokazi? — Dr. Gessmann: Da! — Klici na levi: Pa tudi Vi plačujte! — Dr. Gessmann: Mi nimamo velikih kapitalistov! — Wrabetz: Ali Vi vse zastoj dobite? — Velika razburjenost na levi. — Predsednik zveni. — Dr. Lueger: To je lepa prikazen, ta tramvajski Reitzes! — Smeh na skrajni levi. — velik nemir.)

Zasledujmo naše narodne nasprotnike.

III.

Poglejmo nekoliko poročilo o glavnem zborovanju nemškega „Schulvereina“ v Celovcu dne 28. junija 1891. Tedaj je o šolah poročal skupščini I. podpredsednik dr. vitez Kraus, znani državni poslanec. Kar se tiče nas Slovencev, je pomenljivo, da „Schulverein“ svojo šolo razširil z 2. razredom pri s. v. Ilju, za-njo je moral vravnati šolsko poslopje. K temu delovanju jih veže oporoka dr. Meichenitscha (pragermansko ime!), odvetnika v Lipici, ki je bojda volil družbi do 30.000 gld.

Za otroški vrt v Ormožu kupil je primerno hišo. Šolsko poslopje v Slatini je tudi izgotovil. Društvo je obračalo osobito pozornost na ohranjenje nemštva na spodnjem Štajerju. Društveno vodstvo se bolj nagiblje k nazoru, naj se za mestice in trge osnujejo popolnem nemške šole, naj se varuje nemški značaj krajnih šolskih svetov; tako bo tudi ljudstvo z dežele v obče vanju s tržani dobilo hrepenenje po nemščini.

pomagaj! Pri Naprednikovih sicer niso imeli psov, ker sploh ni bilo pod streho štirinogate živine, kočur za psa pa so vendar imeli. Skušenejši in trdnejši Naprednikovi so se vrstili in vsako noč je drugi zlezal v kočur in čuval po svoje dragi dom. — Tisto usodepolno noč je imel to službo doktor Pravica. — Počasi stopa naš kinkavec mimo kočurja; a tedaj zagrmí nad njim pazljivi čuvaj: „Absolutna narodnost“. Strese se naš junak in zakinka. Bila je pa tema tisto noč. Zato je še huje zarohnelo nad njim „smrt črnim“; tudi na to je zakinkal, a tudi sedaj se ni videlo. In tretje je zarujovalo nad njim „vera v žepu“, in tretje je zakinkal bore kinkavec in se hotel splaziti dalje. A ni šlo. Iz kočurja je planil nanj doktor Pravica in z velikim krikom ga je vlekel skozi vrata Naprednikove hiše.

„Sovražnik je tu, vsa naša gesla sem mu zaklical, a ničesar mi ni odgovoril. Vstanite — soditi!“ Prižgali so luč in za mizo so se zbrali svetega mašeevanja željni Naprednikovi. — Na klopi pa je čepel naš kinkavec in tresel se je, tresel kot trepetlika. „Fanatičen ni,“ omenil je eden starejših. „Ne vé se, poskusimo,“ odgovori gospodar in zarujove nad njim: „Cloveče borno, ki nisi vredno, da gledaš v prvaško lice moje, odgovarjaj za meno, če ti je mar življenje!“

Koroško pa smatramo — dejal je dr. Kraus — vkljub tožbam, ki se čujejo vsako leto enkrat na Dunaju za tako nemško deželo, da naj zadostuje zagotovilo: Kadarkoli bodo nemški Korošci v šolskih zadevah potrebovali pomoči društvene, vselej jo bodo našli.

V Gorici je nehala protestantska nemška šola, ker verska občina ni hotela državno izprašane učitelja nastaviti. Prišlo bo do splošne nemške šole, katero hoče društvo toplo podpirati.

Pohvalno mora omenjati razvoj nemškega šolstva v Ljubljani. Ljudska šola in zabavišče prav dobro uspevata. Na Kočevskem se polagoma vzbujata narodna zavest. Lepa šolska poslopja jim je družba oskrbela. Pred 10 leti štel se je v Dragi 78 Nemcev in 158 Slovencev, letos 237 Nemcev in 24 Slovencev, v Travi (Obergrass) 52 Nemcev in 111 Slovencev, zdaj 153 Nemcev in 14 Slovencev, v Srednji Vasi (Mittergrass) 65 Nemcev in 105 Slovencev, zdaj 143 Nemcev in 55 Slovencev. Ljudsko štetje sta vodila dva pravilno uradujoča Slovenci! Tako dr. Kraus. Naši časniki so pa v vse drugačni luči opisali dotično štetje.

Skupščinar Widhalm se je pritoževal, da imajo nemški prebivalci spodnještajerskih mest in trgov to nesrečo, da morajo biti z okoličani, ki so večinoma Slovenci, vsolani v isti šolski okraj; ker je prva leta pouk slovensk, odtujijo se večkrat otroci nemških starišev, da postanejo Slovenci; zato naj bi imeli Slovenci in Nemci vsak svojo šolo. Nekateri Laščani so torej prosili pomoči nemško društvo, ki je po svojem referentu dr. Wolffhardtu dovolilo 14.000 gld. za zidanje šolskega poslopja, v katerem se bo gojil izključno nemški učni jezik. Za to se vodstvo javno zahvali. — Tu se pa nič ne omenja, ali bo ta šola samo za nemške, ali tudi za slovenske otroke.

Pri tem zborovanju prečital je dr. Burger iz Kočevja znano pismo Kreinerjevo, v katerem čestita društvu na vspehih. — Ljubljanski podružnici ste pa stavili predlog: Glavni zbor naj izreče svoje obžalovanje radi napadov društva v nižjeavstrijskem deželnem zboru in se zavaruje zoper trditve, kakor bi bilo društvo mejnarodnega pomena in prevejeno s kozmopolitično sapo. Glavni shod zavrta take zmote in prosi vse nemške rojake, naj nemškega „Schulvereina“ ne vlečejo v politično borbo, nego ga naj krepko podpirajo. Po pojasnilu predsednika dr. Weitlofa je bil ta predlog vzet na znanje.

Kakor prejšnja leta, tako so bili tudi pri tem zborovanju zastopniki z Nemškega, katere je prvomestnik še posebej pozdravil: neko gospico Avgusto Schulze iz Berolina in zastopnika splošnega nemškega „Schulvereina“ prof. dr. Seidlitz-a iz pruskega Kraljevca, ki je tudi pri komersu napil veliki, celi, dragi domovini nemški.

Ta profesor je bil tudi prejšnje leto pri zborovanju v Lincu, poleg njega je prvomestnik pozdravljaj še posebej goste iz Nemčije: Dr. Saagnerja iz Görlitza kot zastopnika splošnega nemškega „Schulvereina“, direktorja Rasba iz Monakovega kot zastopnika društva v obrambo Nemcev v inozemstvu, dr. Grossa z Badenskega in starega prijatelja

„Z Davče modrost, s hribov svetlobo!“ Jetnik je milo pokinkal. „Premalo — govoril!“ zavpil je nad njim. In trikrat je moral ponavljati s tresočim glasom strahoviti rek: „Z Davče modrost, s hribov svetlobo.“ — „Ni nevaren; bo — bo —“, so si zatrjevali Naprednikovi za mizo.

„Dva sta prvaka in ni jih več.“ Tudi to je zajecjal bore kinkavec. „Dva sta prvaka in ni jih več“, šlo mu je že skoraj na kremžo. „Mislim, da te smemo spustiti dalje; še zapel boš z nami.“ — In gospodar je začel ganljivo in navdušeno:

„Le zvoní zvon,
Z naprednih lin!
In vzbujaj mi na brus
Na gnus spomin!“

In ž njim kinkavec in s kinkavcem vsa slavna družba!

Spustili so ga! Od tedaj je bilo iz njega le pol kinkavca. Na Naprednikovo plat ni več kinkal, ker se je bal, na nasprotno pa je še kinkal, še kinka in bo kinkal, dokler ne napravijo ž njim po vzgledu Naprednikovcev. Kinkavcev pri Naprednikovih ne trpé! Morda se naučé tega tudi drugi od njih. In tedaj kinkavcem — žalostna majka!

M. V.

dr. Hedingerja iz Stuttgarta, kateri je mej zborovanjem kot jubilejni dar z Virtemberškega 650 mark izročil prvomestniku dr. Weitlofu. Badenska deželna zveza pa je telegrafično nakazala 1000 mark kot jubilejni dar.

IV.

Ozrimo se zdaj če na delovanje „Schulvereinovo“ po naših slovenskih deželah! Njegova izvestja meseca avgusta t. l. št. 40 nam v svojem pregledu podajajo zanesljivo gradivo, ki velja za preteklo upravno dobo do konca letošnjega maja. Mej družbenimi šolami se tu naštevata:

Na Štajerskem: Sevnica, ustanovljena l. 1882. in pozneje razširjena. St. Ilj (St. Egidi), ustanovljena l. 1889., pozneje razširjena.

Na Kranjskem: Ljubljana, ustanovljena l. 1885., pozneje razširjena v 4. razrednico s pravico javnosti. Maverl (Maierle), okraj črnomaljski, ustanovljena l. 1882., jednorazrednica s pravico javnosti.

Otroški vrtovi. Na Štajerskem: Ormož, ustanovljen l. 1888., Slovenska Bistrica, ustanovljen l. 1884.

Na Kranjskem: Ljubljana, ustanovljen l. 1884., Tržič, ustanovljen l. 1886., Zagorje, ustanovljen l. 1887.

Podpirane šole: Pekre pri Mariboru, privatna nemška dvorazrednica s pravico javnosti. Na Kranjskem: Kočevje, šola za lesno industrijo, v Domžalah plača učiteljice. — V Gorici evangelijska nemška šola, po njenem prenehanju pa od neke družbe ustanovljena nemška privatna šola. — Na Koroškem: Podpora za Kotmaro Vas.

Podpirani otroški vrtovi: V Celju in v Brežicah. Na Koroškem: V Železni Kapli za vzdrževanje nemškega privatnega zabavišča. — Na Kranjskem: V Kočevju za vzdrževanje.

Za nadaljevalni obrtniški in kmetijski pouk daje nagrado v Vojniku in Vitanju. Za glasbeni pouk pa v Celju, Ptuj in Kočevju.

Šolska poslopja so ali lastnina društva, ali so bila vravnana za šole ali se je kaj prikupilo: Na Štajerskem: Rogatec, Slatina, Laško, Ormož za otroški vrt, Sevnica, šolsko poslopje iz daru dr. Aussererja, St. Ilj, Sladka Gora (Süssen-berg). — Na Koroškem: Podkloster, prostor za telovadbo, Vrata, zemljišče za šolsko poslopje. — Na Kranjskem: Kočevje za lesno šolo, Ovčjak, Svetli Potok pri Koprivniku, Maverl, Grčarice.

Šolsko pohištvo je društvo oskrbelo v Ukvah na Koroškem.

Za knjižnice in učna sredstva je „Schulverein“ podaril: Na Koroškem: Železna Kaplja, Sv. Filip, Št. Mohor, Trdnja Vas, Stebenj na Zili, Trbiž in Ukve in še razne šole v jezično-mešanih krajih. — Na Štajerskem: Zgornja sveta Kungota, Pekre, Vuzenica, Sv. Duh v Ločah. — Na Kranjskem: Kočevje, Srednja Vas (Mitterdorf), Reichenau, Nemška Loka (Unter-Deutschau), Zdi-hovo (Unterskril).

Doplačila k učiteljskim plačam: Na Štajerskem in Kranjskem po 3, na Koroškem 2. Častne darove in jedenkratne nagrade: Na Štajerskem 6, na Koroškem 10 in na Kranjskem 2.

Politični pregled.

V Ljubljani, 5. decembra.

Notranje dežele.

Tridentinski škof o volitvah. V južnih Tirolah imajo kmalu volitve za deželni zbor. Knezoškof Valussi je izdal ob tej priliki na svoje duhovnike pismo, v katerem med drugim pravi: „Moralne in materialne koristi, za katere se je boriti na volilnem torišču, velike so važnosti in zato se smejo izročati le zmognim in pred vsem vestnim in v resnici krščanskim možem. Od duhovnikov naj zvedó ljudje, da njegovi zastopniki nimajo skrbeti le za gmotno blagostanje dežele, marveč da morajo, in sicer v prvi vrsti, biti pravi katoličani in zvesti podložniki svojega plemenitega vladarja. S temi lastnostmi se ravno odlikuje naše domače ljudstvo. Ako torej kandidat hoče res ustrezati prepričanju našega ljudstva, mora nasprotovati onim, ki bi radi stoječ nekako v sredi in neodločni krščanska načela združili z liberalnimi, ali kakor pravimo: „Coll' accendere una candela a San Michele ed un'altra al suo avversario“ (Sv. Mihaelu prižgati svečo, a ob enem tudi njegovemu zoperniku). Pri tem vsikdar trpé le katoličani. — Gledé postopanja pri volitvah poudarja, naj se vrši jedino in složno. izginejo naj vse osebne malenkosti, in vsak se mora radovoljno podvreči, ako to zahtevajo občne koristi.

(Dalje v prilogi.)

— Brez dvoma bode to res apostolsko pismo ugodno vplivalo na volitve ter pripomoglo, da dobijo italijanski Tirolci odločne katoliške poslušce v deželni zbor.

Poljaki. Nekateri naši politiki to, da je poljski klub izrekel se za obstanek Hohenwartovega kluba, tako tolmačijo, da se Poljaki bojé velikega slovanskega kluba, ki bi se pozneje osnoval in bi bil nevaren nemški levici in Poljakom. To tolmačenje je pač popolnoma krivo. Naj bi se ta klub tudi zjedini z nemškimi konservativci in protisemiti, vendar se Poljakom ni bati, da bi mogel dobiti večino. Vse drugi vzrok je, da se Poljaki bojé razpada in ta je, da bi po razpadu Hohenwartovega kluba postali bolj odvisni od leve, kateri pa prav ne zaupajo. Jako pomenljivo je pa, da tisti naši politiki, ki sedaj zabavljajo proti nemškim konservativcem, vendar računajo na to, da bi jih ti sovraženi „klerikali“ v opoziciji podpirali. Če so nam nemški konservativci potrebni, je pa pametneje, da sedaj ostanemo nadalje z njimi v zvezi v Hohenwartovem klubu, nego bi pozneje njih zveze iskali. Sicer pa tudi ne smemo pozabiti, da se bode število nemških konservativcev tudi zmanjšalo, če pride liberalna vlada. V gorenjeavstrijskem veleposestvu bodo zopet zmagali liberalci, ker je v tej volilni skupini večina odvisna od tolmačenja volilnega reda. Pa tudi ni gotovo, da bi češki veleposestniki vsi ostali zvesti konservativni stranki, vsaj nekateri med njimi se že sedaj malo nagibljejo proti levici. Ko bi pa konservativna stranka bila slabša, bi tudi ne mogla nam toliko koristiti. Po tem takem bi Slovenci in ne le Poljaki bili na slabšem, ko bi Hohenwartov klub razpjal.

Staročeti. Mladočeti in pa tudi nekateri drugi politiki zvrčajo krivdo za vse slabo, ki se pri-godi na Češkem na Staročeti. Tako so celó Staročeti krivi, ker so se nekatere češke občine izrekle, da hočejo ostati pri nemških okrajih. Te občine imajo namreč nemške občinske odbore. Vsak razsoden človek pač vé, da ni v moči jedne same stranke, da bi iz občinskih odhorov izrinila Nemce. Sicer pa na javno mnenje na Češkem sedaj bolj vplivajo Mladočeti in bi se zatorej tudi njim za to lahko nekaj krivde pripisovalo. Zdi se pa nam, da je tudi prepir med Staro- in Mladočeti nekoliko temu kriv. Obe stranki obračali sta pozornost le drugim stvarim, občinske kot manj važne ste pa zanemarjali. Kdo je pa ta prepir prouzročil, pa pač ni treba razkladati. Sicer pa nikdo ne more oporekati, da deželni odbor, v katerem imajo večino Staročeti, z vso odločnostjo brani češke koristi pri razdelitvi okrajev.

Ogerska. Ugronova frakcija je že začela pripravljati se za volitve. V oklicu do volilcev je razvila svoj program. Jedro tega programa je, da se odpravite delegaciji in Ogerska se v vseh stvaréh, izvemši vladarjevo osebo, popolnoma odloči od Avstrije. Sicer pa pravi ta stranka, da se bode udeleževala zborovanj delegacije, dokler se ne odpravi, ker se jej potrebno zdi, tudi na tem mestu zagovarjati pravice Ogerske. Jako zapeljiv je pa program te stranke za druge narodnosti, obeta namreč jednakoopravnost vsem narodnostim. S tem hoče ta stranka slovanske in rumunske volilce vjeti na svoje limanice. Koliko je verjeti tem obljubam, je pač jasno iz tega, da je vodja te stranke, Ugron, sam še nedavno na shodu nekega kulturnega društva govoril, da se premalo stori za madjarizacijo. V teoriji tudi ogerska vladna stranka ni proti narodni jednakoopravnosti, vsaj jo je še v ustavi zagotovila, ali drugače je pa v dejanju. Ravno taka razlika med teorijo in prakso bi pa delala Ugronova stranka, ko bi dobila vajeti v roko.

Vnanje države.

Carigranski patrijarh je baje naznanil srbski vladi, da boče v kratkem za Makedonijo imenoval jednega srbskega škofa. Bolgarom ne boče prav, če se ta vest potrdi.

Rusija. Glad je vedno večji, zaradi tega pa tudi med prebivalstvom velika nevolja. Trgovci imajo žita po magacinéh, pa ga za primerne cene prodati ne hoté. Komisija, ki se je osnovala v Peterburgu, da pretresava, kako bi se stradajočim pomagalo, hoče priporočati, naj se po magacinéh spravljeno žito na državne stroške razlasti, kakor se razlastuje zemlja za grajenje železnic. To bi bilo vsekako priporočati, ker bi potem hitro se znižale žitne cene.

Francija. Odeek je sklenil, priporočati, da se volitev poslanca Lafarguesa v Lille-u potrdi. Rojen je res na Kubi, ali njegov oče je bil Francoz. Da vojaščine ni služil v Franciji, je res graje vredno, ali zaradi tega ni zgubil francoskega državljanstva. Ne vé se pa, če bode tudi zbornica tega mnenja.

Izvirni dopisi.

Iz Celovca, 2. dec. (K ljudskemu štetju.) Zdaj ko so večidel že znane številke zadnjega ljudskega štetja, jeli so nemško-liberalni in nacionalni listi po vrsti tarnati, jadicovati, ter tožiti o malomarnosti svojih nemških sorojakov, ki se svojega „vzvišenega“ nemštva in dolžnostij, koje jim nalaga

baš to „nemštvo“, bajé ne zavedajo dosti. S pravo slastjo udrihajo se ob tej priliki čez „hudobne“ Slované, ki se vkljub vsem sladkim vabilom Nemcem na ljubo še nočejo podati v „penzijo“, t. j. ki ne marajo še z vso svojo priljago treči se v obširno naročje matere Germanije.

Kaj pa se je pri ljudskem štetju tako strašnega zgodilo, da so ti, sicer tako mirni in pohlevni ljudje tako razkašeni? Jeli morda že „Hannibal ante portas“, so li Slovani že vso Avstrijo poslovanili?

Vkljub vsemu nemškemu višjemu računostvju ob ljudskem štetju, nemštvo v zadnjih 10 letih ni samo ne napredovalo, temveč primeroma celó — nazadovalo za 0.71%. „Hinc illae lacrimae!“

Zató se ti ljudje tako huđujejo nad desetletno spravno dobo, ki nemštru ni več dopuščala, tako nesramno šopiriti se na škodo ne-nemških narodov, in ki je zabranila, da nemško-liberalna pšenica doslej ni še dozorela!

Ne bodem še posebej poudarjal, da številke gledé „občevalnega jezika“ nima nobene veljave; pisalo se je že dosti o tem.

Kar se tiče koroških Nemcev, tolaži jih še to, da številke zadnjega ljudskega štetja na Koroškem kažejo napredek nemške narodnosti nasproti slovenski. Z mnogim veseljem konstatuje urednik celovških „Freie Stimmen“, glasila koroških lazi-liberalcev in nemčurjev, da si je nemščina pridobila več veljave nasproti slovenščini na Štajerskem, Koroškem in Tržaškem. Kazi mu to nedolžno veselje le zanj své trpki faktum, da je nemškutariji že precej odklenkalo na Kranjskem, in s kislim obrazom omenja strašno vest, da se je na Kranjskem naštel samo 28.033 Nemcev, (1359 manj nego l. 1880.) na Goriškem 2159 (464 manj.) Hudo peče naše „liberalne“ nasprotnike, in to kažejo ob vsaki priliki, da so na Kranjskem Nemci že tako pozebli.

S posebnim zadovoljstvom navdaje, kakor omenjeno, g. Dobernika to, da je slovenski občevalni jezik na Koroškem nazadoval za 1222 „jezikov“, a število „Nemcev“ pomnožilo se za 13.012 oseb. Kako se je do teh posledkov prišlo, ne bodem še posebej poudarjal.

Šteli so pri nas večidel „napredni“ učitelji in občinski pisarji, ki so své natanko izvrševali ukaze „liberalnih“ matadorjev, ter „rešili“ za nemštvo, kar se je le dalo rešiti!

Svojo jeremijado o zadnjem ljudskem štetju sklepa imenovani liberalni vrednik s bobnečo frazo:

„Narod, kakor slovenski, katerega je vlada nad deset let božala in na vsak način pospeševala in kateri je pokazal tako malo napetosti, da se njegov jezik ne razširja v primeri z naraščajam prebivalstva, nema pravice do imena „narod“, s katerim mora računati prihodnost. Ker umetno slovenjenje ni imelo povoljnega vspeha, zdi se nam, da so resnične poslanca Dumreicherja ostre besede: Vlada si je navalila kletev smešnosti, ko je Slovence pripomogla do slovstva.“

Toliko lazi in natolecvanja združiti v dveh stavkih more res le zagrizen, nemškutar à la Doberniki! — Gabi se nam, da bi take besede še nadalje komentirali! Postavili smo jih le sem v prevodu slovenskim rojakim v dokaz, s kakšnimi nasprotniki morajo koroški Slovenci biti narodno borbo kakšno je mišljenje in pisava ljudij, ki nosijo na Koroškem veliki zvonec in delajo „javno menje.“

Iz Prage, dné 2. novembra. (O stradajoči šolski mestni mladini. — Češki duhovnik in „Šolska Matica“.) Veliko mesto zdi se mi, kakor rodbine, koje družbeni tón in postava čisto proti njeni volji primorata, da stvuje krvave novice na takozvano družbeno reprezentacijo. Toda za tem čarobnim sijajem in ležernostjo na blestečih parketih skriva se čisto i težka skrb in strah, kako bode jutri in kaj pozneje.

Te dni sem čital po praških novinah obširen vspeled plesov, plesalnih zabav, venčkov itd. za prihodnje predpustno obdobje, a nehoté sem se spomnil svetomikolajskega obdobja, koje se te dni vrši po praških otroških oskrbovalnicah tiho in brez hrupa.

Za tē uboge otroke revnih in v pomanjkanju živečih starišev, kateri na tem božjem svetu nimajo

*) Prijatelj mi jih je nazival dosledno „Freie Stimmen“ — in je s tem pravo zadél!

nikogar, da bi se vsaj s kakim malim darčem nánje spomnil, je to vselej velik in nepozaben dan. Takih tihih slavnostij bode zdaj cela vrsta, a v tem šumnem pripravljanju za ples se malokdo zánje zmeniti.

Samo v teh postranskih poslopih sejejo radostne in zadovoljne poglede v oči malim, kojim bi morala biti humaniteta druga mati in vzgojiteljica, kakoršna je bila pokojna in nepozabna gospa Riegerjeva, največja dobrotnica revni šolski mladini v našem mestu.

„Oni so naraščaj in podstava vsi družbi, in nje prva in sveta dolžnost je, da zanje skrbi in strogo pazi na to, da se med-nje ne prikrade nerednost“, reklo se je nedavno v francoskem parlamentu o otrocih, pred vsem o pariških.

V vseh velikih mestih ima razkošje pod seboj nepregledne kleti, po kojih se kréi in taji siromašnost in skriva bēda. Silno bi se varal, kdor bi trdil, da so prekrasne in drage šolske palače že vse, kar se je moglo učiniti za deco in njih vzgojo. Baš nastajajoča dōba velikih rodbinskih praznikov otroških odkriva globoko zevajoče rane, skrite v krogih družbe naše. Samo Praga ima skoro tritisoč otrok v svoji sredi, za koje mora skrbeti, da opoldne — niso lačni!

O tej žalostni istini še pojma nima marsikdo Tisoč in tisoč rodbin je tu v mestu, kojim kratek odmor še toliko ne pripušča, da bi se členi jedne in iste rodbine opoldne zbrali skupno okoli mize. Glava rodbine je na jednom koncu mesta, mati na drugem, in za otroke se skrbi, ako se pošljejo v šolo.

Na novih stavbah v praških predmestjih se vidijo opoldne ljudje, speči pod odri med gradivom in stavivom z opeko pod glavo. To so rodbinski očetje, koji ne morejo opoldne domov zaradi velike daljave in koji zvečer obedujejo in večerjajo zajedno.

In taki trpki usodi izročeni so i njihovi otroci. To so usmiljenja vredne sirote v nepregledni množici onih otrok, koje vodijo v šolo in iz šole pestunje in služkinje, in kojih domá čaka ljubeznipolni naročaj. Takih sirot ima naše mesto nad tritisoč!...

Vzvišeni in plemeniti nalog, v kojem se pojavlja materstvo, skrbeti namreč opoldne za te črvice z gorkim obedom, prevzel je damski odbor za pre-skrbljevanje ubogih šolskih otrok s hrano. V teh šolskih obednicah ali jedilnicah zasidrana je glavna in jedina podpora vseh pedagogičkih načel, kojim strašna rana je — glad! Dandanes ima praško mesto glede tega humanitarnega vprašanja za deco sloveče ime izvan mej naše države. To je Pragi ponos, koji jo čini plemenito.

Baš v poslednjih duéh osnovali so po nekaterih mestih tujih držav slične odbore, kojim je svrha blaginja in boljša usoda ubožnih in stradajočih otrok. Dva izmed teh damskih odborov, in sicer jeden v Peterburgu in drugi v Srbiji, zaprosila sta predsednico praškega gospejnega odbora, naj jima doloži nadrobni opis poslovanja, osnovanja in društvenih pravil.

„Bēda se kakor povodenj valí po vseh ulicah v mesto,“ — slóve jeden dopis, — in preplavlja v prvi vrsti najnižja, najrevnejša bivališča. Po Vašem plemenitem vzgledu hočemo postaviti zoper navale vsaj jeden jéz, ter Vas prosimo pomoči in svēta.“

V harmonične odmeve bodočih rodbinskih praznikov je ta glas in zavest gledé poštenega delovanja na tem velikem in pustem polju ljudske bēde krasna vložka. . . .

Kako se bode Praga bavila v prihodnjem predpustu? . . . stalo je torej v novinah. . . . Dobro, vrlo, da so še ljudje na svetu, ki bodo skrbeli za najnežnejše in najmanjše praške siromačke, pomneč znane besede: „Stradajoči otroci so velika obtožba vse ljudske družbe!“ . . .

Kako pa češka duhovščina skrbi za „Šolsko Matico“, bodi konečno v dokaz list, kojega je poslal te dni neki češki duhovnik ob narodni periferiji napominanemu društvu. List slóve: „Po poštni nakaznici pošiljam sto goldinarjev in pristopim „Matici šolski kot člen. Darovavni novci ti so trdo prisluženi s hojo v šolo, — v češko šolo na jezikovnem mejniku. Kar sem prej samo domneval, to zdaj vidim z lastnimi očmi: kaj je namreč češka šola češkim otrokom in njih češkim starišem v pomešanih krajih. Mnogo je rešila; mnogo, jako mnogo more še rešiti, kar bi bilo inače za nas izgubljeno. In zaradi tega pošiljam češkim otrokom te

prihranjene novice, da se s pomočjo „Matic“ iz njih vzgajajo trdni značaji, držeč se po očetih podedovane vere in jezika, da duše v stiskah dvigajo k Bogu, s srcem pa neupogneno ljubijo domovino. Prosim, naj se omeni, da to svoto daruje češki kapelan N. N., in naj se osvedoči resnica, da češki duhovnik v narodni dolžnosti noče zaostajati za nikomur!“

Dnevne novice.

V Ljubljani, 5. decembra.

(Presvetla cesarica) se je včeraj zjutraj na ladiji „Miramar“ pripeljala v Miramar pri Trstu, kjer ostane dva dni.

(Vžitninska dražba.) Dne 3. decembra t. l. vršila se je pri c. kr. finančnem ravnateljstvu za Kranjsko v Ljubljani javna dražba zakupa gledé pobiranja vžitnine od vina, vinskega in sadnega mošta in od mesa za l. 1892., oziroma tudi 1893. in 1894., pri kateri so zakupniki ostali: dežela Kranjska za okraje Brdo, Idrijo, Krško, Kočevje, Rateče, Kamnik in Kostanjevica; g. J. Dekleva za okraj litijski; g. Fran Fišer za okraje Radovljica, Zatičina in Tržič; g. D. Makar za okraj metliški; g. Anton Žužek za okraj Vel. Lašiče; gg. Pintar in Bojanec pa za okraj trebanjski.

(Katol. tiskovnemu društvu) poklonil je čast. gosp. župnik Mihael Bogolin v pospeševanje družbenih namenov že drugič velik znesek — štirideset goldinarjev; od nekega drugega gospoda na Dolenjskem, ki noče, da bi se imenovalo njegovo ime, došlo je pa odboru v isti namen trideset goldinarjev. Obema darovateljema ljubi Bog obilo povračaj dobrote!

(Premeščenje notarjev.) Premeščeni so notarji, in sicer g. Viktor Rozina iz Kostanjevice v Mokronog, g. Aleksander Hudovernik iz Kranjske Gore v Kostanjevico in g. R. Bežek iz Tržiča v Žužemberk.

(Premeščen) je č. g. V. Vidergar, kapelan v Polhovem Gradcu, v St. Jurje pod Kumom; č. g. Ivan Volk s Trebelnega v Polhov Gradec.

(Slovensko gledališče.) Jutri se bode predstavljala veseloliga v treh dejanjih „Konkurzi gospoda notarja.“ Češki spisal Jan Vávra. Preložil Ivan Gornik.

(Dar.) Knez Hugon Windisch-Graetz, graščak pri Planini, je revežem logaške župnije podaril 40 gld.

(Ošpice) se po Ljubljani med otroci jako širijo. Mestno nemško deklško šolo so morali začasno zapreti zaradi te nalezljive bolezni.

(Zaveza slovenskih posojilnic) je imela dne 19. novembra v Celju občni zbor. Prejeli smo daljše poročilo, katero pa moramo za danes odložiti.

(Z Dunaja) se nam piše: Znani kavarnar gosp. Karol Schwarz (I. Stubenbastei Nr. 2), kamor so radi zahajali dunajski Slovenci, se je dne 12. novembra t. l. preselil in ima svoje prostore: I. Stubenbastei 1., katere je prav ukusno in velikomestno priredil.

(Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda) v Ljubljani je imelo dne 2. decembra svojo LI. sejo. Navzočni: Tomo Zupan (prvomestnik), dr. vitez Bleiweis, Ivan Hribar, Mat. Močnik, Ivan Murnik, Luka Svetec (podpredsednik), dr. Jos. Vošnjak (blagajnik), Andrej Zamejic, Anton Žlogar (zapisnikar). Od nadzorstva: Ivan Vrhovnik. — Blagajnik naznanja o denarnem stanju, ki se z ozirom na to, da se je v tem letu že več izdalo, nego prejelo, in da skoro tretjina podružnic še ni poslala letošnjih prispevkov, ne more imenovati ugodno. Uljudno se prosijo slavne podružnice, da zbog sklepanja računov za leto 1891 blagovolijo poslati še zaostale doneske, ki se izkažejo v „Vestniku“ po vsakoletni veliki skupščini. — Tajnik omenja, da sta „Vestnik“ in „Vodnik“ razposlana vsem podružnicam. Slavna načelnikstva naj blagovolé „Vestnik“ razdeliti mej čč. družbenike in sploh mej prijatelje naše družbe; „Vodnikove pesmi“ pa naj se blagohotno razpečavajo o prijateljskih shodih, o prireditvah zabavah, zborovanjih itd. v korist naše družbe. Ako bi slavna načelnikstva želela še „Vestnikov“, zglasijo naj se pri vodstvu, ki bo točno postreglo. — Na znanje se vzamejo stvari, ki so bile rešene upravnim putem. — Po nasvètih odbornikov dr. Bleiweisa, Močnika in Zamejca so bile uslišane nekatere prošnje za podporo.

(Najvišje sodišče) na Dunaju broji med svojimi 44 dvornimi svètniki 15 Poljakov, 14 Čehov in Slovencev, 5 Lahov in samo 10 Nemcev! — Graška

„Tagespost“, katera je ta podatek posnela iz „Allg. Juristen-Zeitung“, dostavlja: „Te številke govoré glasneje, nego najsičajnejši govori, kako nazaduje nemški živelj v avstrijskem državnem življenju!“ — Oj, krokodilove solze!

(Miklavžev trg v „Zvezdi“) bil je včeraj in danes živahnejši, nego prejšnja leta, k temu je pa pripomoglo tudi lepo in ugodno vreme. Iz živahnega prometa na trgu bi se sklepalo, da bode letos sveti Miklavž jako radodaren velikim in malim otrokom.

(Prve ljubljanske podružnice sv. Cirila in Metoda) v Ljubljani občni zbor bode v nedeljo dne 13. decembra t. l. ob 11. uri dopoldne v čitalnični pevski sobi z nastopnim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednikovo. 2. Volitev odbora. Želeti bi bilo, da se tega občnega zbora udeležé gospodje člani v večjem številu, kakor v pretečenih letih.

(Odbor akad. društva „Triglav“) prosi vsa ona čast. društva, družine in posameznike, ki po zmoti niso dobili vabil na Prešernovo slavnost, naj mu tega na štejejo v zlo, ker ima ravno sedaj dokaj posla.

(Bralno društvo v Kostanjevici) ima svoj redni občni zbor dne 17. decembra t. l. v svojih prostorih ob sedmih zvečer. Na dnevnem redu je: 1. Nagovor predsednikov. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo blagajnikov. 4. Poročilo arhivarjevo. 5. Volitev računskih pregledovalcev. 6. Volitev novega odbora. 7. Shodni predlogi. K obilni udeležbi vabi najuljudneje odbor.

(Podružnica za kostanjeviški okraj družbe sv. Cirila in Metoda) ima svoj letni občni zbor dne 17. decembra t. l. v prostorih bralnega društva v Kostanjevici ob petih popoldne. Dnevni red obsega: 1. Nagovor predsednikov. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo blagajnikov. 4. Volitev računskih pregledovalcev. 5. Volitev novega načelstva. 6. Volitev dveh zastopnikov za glavno skupščino. 7. Posamezni nasvèti. K obilni udeležbi vabi najuljudneje načelstvo.

(Iz Ormoža) se nam poroča: Ker je visoko c. kr. namestništvo v Gradcu z odlokom 20. novembra 1891, št. 26.236, pravila vinorejskega društva za ormoški okraj potrdilo, naznanjam Vam, da bode prvi občni zbor tega društva v ponedeljek 7. decembra 1891 ob 10. uri v ormoški čitalnici s sledečim vspešdom: 1. Poročilo o dosedanjem delovanju vinorejskega odseka. 2. Volitev sedmih odbornikov. 3. Posvetovanje o napotkih za društveno delovanje. 4. Sprejem novih družstvenikov. 5. Prosto-voljni predlogi. Pristopnine je enkrat za vselej 1 gld., družstvenine pa vsako leto 1 gld. Pri tej priliki se bode okoli 1500 ameriških rozg brezplačno med družstvenike razdelilo. K obilni vdeležbi uljudno vabi Dr. J. Geršak.

Raznoterosti.

— Konjsko meso. V Berlinu bil je nedavno slovesen obed, pri katerem neso jeli drugega mesa, nego konjsko. K temu obedu je prišlo več gospodov in dam iz raznih večjih nemških mest, mej drugim celó z Dunaja. Dame so bile jako dragocene oblečene. Po obedu je bil koncert in ples. Z Dunaja je došel brzoglavni pozdrav.

— Umor v konzulatskem poslopju. V Plovdivu je angleški konzulski kavas Jahia, po rodu Albanec, ustrelil konzulovega slugo Nikolo Novakovića, po rodu Črnogorec v pričo konzula samega. Morilec so prijeli in izročili bolgarskemu sodišču.

Telegrami.

Dunaj, 5. decembra. Truplo baroninje Waideck je bilo v kapeli Rainerjeve palače blagoslovljeno v navzočnosti cesarjevi in drugih članov cesarske hiše.

Dunaj, 5. decembra. Vladni zastopnik Wittek je obljubil, da se bode v kratkem pričela graditi železnica skozi Vinčgau, naglašja skrb vlade za lokalne železnice, zago-

varja južno železnico proti pritožbam gledé varnosti, poudarja vladne naredbe proti vsem železnicam in obljubi, da v kratkem izide poročilo o organizaciji državnih železnic. Tarifi za žito se sploh še ne morejo znižati, ker bi država zgubila 1 milijon.

Berolin, 4. decembra. Obravnave o trgovskih pogodbah z Belgijo in Avstrijo so danes končane.

Pariz, 5. decembra. Bivši brazilijanski cesar Dom Petro je po noči umrl.

Listnica uredništva:

Mnogim gg. dopisnikom, osobito g. na Višavi. Zamera gori ali doli, ker pri najboljši volji ne moremo vsakemu takoj ustreči. Potrpajte!

Tuji.

3. decembra.

Pri **Maliču**: Neurat; Winter, slikar; Mandl, Lautner, Griemeisen, Schiman, Berger, Harth, Brauner, trgovci, z Dunaja. — Bondy, trgovec, iz Budimpešte. — Wenedikter iz Kočevja. — Blažon s hčerjo iz Begunj. — Koop iz Maribora, — Halla in Kaiser, nadporočnik, iz Trsta. — Terpotič, ravnatelj, iz Trbovelj. — Kerp, trgovec, iz Kolina.

Pri **Stenz**: Kohn, Binenfeld, Mayer, Steiner, Rowitz, Aschenbach, trgovci, z Dunaja. — pl. Lazslo, trgovec, in Iwiedinek, poročnik, iz Grada. — Šabee, zasebnik, iz Trsta. — dr. Bergman, zdravnik, iz Slov. Bistrice. — dr. Klimek iz Bleda. — dr. Szotayski iz Ajdovščine. — Bognolo iz Rovinja. — Taeye, trgovec, iz Berlina.

Pri **Južnem kolodvoru**: Zuzzi iz Beljaka. — Fritsche, inženir, iz Brežic. — Jonke in Miklavčič, posestnika, iz St. Pavla. — Paulin, posestnik, iz Zadrage.

Umrli so:

3. decembra. Marija Mihalič, stotnikova vdova, 73 let. Florjanske ulice 31, marasmus. — Silva Šibovec, strojevodjeva hči, 5 let, Rimska cesta 19, plućnica. — Pavla Jerman, delavčeva hči, 1³/₄ leta, Streliške ulice 11, pneumonia. — Ana Veber, gostilničarka, 49 let, Židovske ulice 8, bronchitis.

V bolnišnici:

3. decembra, Alojzij Stermoli, gostac, 57 let, jetika.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
opazovanja		zrakomera v mm	toplomera po Celziju			
4	7. u. zjut.	737.3	2.2	sl. zapad	oblačno	0.00
	2. u. pop.	739.3	7.0	sl. jazp.	jasno	
	9. u. zveč.	742.9	4.4	"	del. jasno	
Srednja temperatura 4.5°, za 2-8° nad normalom.						

Sv. Nikolaja in Božično darilo.

Sv. Alojzij Gonzaga

ali (1482) 30-4

devetdnevna, oziroma šestnedeljna pobožnost v spomin blažene smrti sv. Alojzija.

Spisal Jan. Smrekar,

katehet ljudskih šol v Ljubljani.

Dobiva se v „Katoliški Bukvarni“ v Ljubljani.

Umetne zobe in zobovja

stavlja na način, ki ne provzroči nikakih bolečin, ter opravlja vse zobne operacije in zobna plombovanja

A. PAICHEL,

(1363) 25 zobozdravnik (C)
pri Hradskega mostu I. nadstr.

Za b žično in novoletno darilo

so posebno priporočati

kočevske domače industrije v Ljubljani,

Šelenburgove ulice 4

muzike v obliki nakitnih kaset, cigarnih podstavkov, raznih škatelj, omar za roko-viće, švicarskih hišic itd. itd., ki igrajo najbolj priljubljene arije, in so torej trajen in neprimerljivo prijeten spomin. (1491) 2-1

Marsala Florio,

najboljše italijansko desertno vino za slabotne, bolehnine in okrevajoče. Za zdrave je to vino boljše kakor vsako drugo. — Steklenica 90 kr.

Piccolijeva lekarna

„Pri angelju“

v Ljubljani, Dunajska cesta.

Vnanja naročila se proti povzetju svote točno izvršujejo. (1813) 1

Največja zaloga
šivalnih strojev

JAN. JAX,

LJUBLJANA,

Najnižje cene.

Ugodni vplačilni obroki se
(1410) dovoljujejo. (30-24)

Zamenjuje stare stroje.

Poprave vrše se točno
trajno in ceno.

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch,

tovarna dežnikov,
Ljubljana, Mestni trg 15.

Naznanilo otvoritve jermenarske in sedlarske obrti.

Slavnemu občinstvu ljubljanskemu, mestni gospodi, gg. izvoščkom in spošt. posestnikom z dežele usojam si uljudno naznaniti, da sem z današnjim dnem otvoril na

sv. Petra cesti št. 34

**jermenarski
in
sedlarski obrt.**

Izdelujem vsakovrstno konjsko uprežno in opravo za ježo, jermena za stroje na par, kovčge itd., sploh vsa v jermenarsko stroko vstevajoča se dela iz trpežne tvarine in solidno. Vsakovrstne poprave in prenavljanja izvršujem točno in po mogoče nizki ceni.

V obila naročila se priporoča (1483) 3-2

Franc Velkavrh,

jermenar in sedlar, sv. Petra cesta 34 v Ljubljani.

Prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na d. želi priporočam

svojo bogato zalogo

najraznovrstnejših

klobukov,

čepio za požarne brambe itd.

vse po najnovejšem kroju, fine in bolj priproste, izdelane iz močnega trajnega blaga, po najrazličnejših cenah.

Sprejemam naročila na vsakovrstna

krznarska dela,

katera izdelujem v lastni delavnici.

V mnogobrojno nakupovanje uljudno vabim

(1328) spoštovanjem (15-18)

Anton Krejči,

klobučar in krznar,

Kongresni trg šte. 8 v Ljubljani.

Gg. dljakom dovoljujem prednostne cene.

Za olepšanje božičnega drevesa slednje leto porabljivo.

TELEFON 4929.

KAROL BISENIUS sedaj: Dunaj, I., Singerstrasse 11 B, Mezzanin.

Jako zanimive novosti po jako nizkih tovarniških cenah, ki sicer veljajo le na debelo.

Senzacijska novost: Čudoviti plodovi, obsežajoči koristne darove in šaljive stvari. Po 25 kr. Goreče in kristalne kroglice po 12 kr. in dražje.

Direktni uvoz, japonski lampijoni za božična drevesca, mično transparentni, po 6 kr.; čudovito se sukajoče kroglice 3 kr., plodovi po 10 kr., orehi po 5 kr., jaja po 7 kr. in dražje itd. so popolnem obвите s srebrnimi nitkami.

Prekrasne novosti steklenih plodov in mičnih fantazijskih obeškov v veličastnem barvanem refleksi, tako narejeni, da otrok ne ranijo, če se razbijejo. Karton z 12 komadi po 30 kr. in dražje.

Novo! Negoreči nakit, oblice s sukajočimi se Jezusovimi lasci 5 kr., kometi in solnce 6 kr., brilantni čopi in krži 5 kr.

Lučice za božična drevesca škatljica 8 kr., sneg v kocnjih in proti ognju varno snežna vata, velik zavoj 12 kr., ledene guirlande meter 10 kr. in dražje. **Ledeni obročki** po komadih 5 in 10 kr. — Veliki, dvojni štrklji priljubljenih Jezusovih lascev 10 kr., v barvah 15 kr. — **Novovrstne olepšave,** kakor angelji in zvezde za drevesne vrhove, po 8 kr. in dražje. **Plastični viseči božični angelji** po 15. in dražje. — **Ceniki tisočernih** jako lepih in najnovejših dekoracij za božična drevesca zastoj.

Nikjer nemam podružnic!

(3-1)

Sargove glycerinske specialitete.

Od kar jih je izumil in uvel F. A. Sarg, rabijo jih Nje velečastva cesarica in drugi člani Najvišje cesarske hiše in mnoge tuje knežje rodbine. Priporočajo je prof. baron Liebig, prof. pl. Hebra, pl. Zeissl, dvo ni svetnik pl. Scherzer itd. itd., dvorna zdravnik za zobe Thomas na Dunaju, Meister v Gotlii itd.

Glycerinovo milo v papirji, kapicah, blanjicah in škatljicah. — **Medno glycerinsko milo** v lepenki. — **Tekeče glycerinsko milo** v flakonih. — **Toiletno karbolno glycerinsko milo.** — **Eucalyptus glycerinsko milo.** — **Glycoblazol** (sredstvo za pospeševanje rasti las). — **Chininsko-glycerinska pomada.** — **Glycerinska crème.** — **Toiletni glycerin** itd. itd. (1420) 2

KALODONT,

zdravstvenocoblastveno prekušana zobna crème.

F. A. Sarg-a sin & comp.,
c. in kr. dvorni zalagatelji na Dunaju.

Dobiva se v vseh lekarnah in parfumerijah.

Nič več kašlja!

Staro in preizkušeno domače zdravilo so pristni

**Oskarja Tietze-ja
čebulni bonboni,**

ki nena- doma hitro pomagajo proti kašlju, hripavosti, zasliženju itd. Le posebna sestava mojih bonbonov je že porok za uspeh. Paziti je treba natančno na ime **Oskar Tietze** in na „čebulno znamko“, ker so tudi posnetki, ki pa so brez vrednosti in celo škodljivi.

V zveznjih à 20 in 40 kr.

Glavna zaloga: **Lekarnar F. Križan, Kromeriz.** — Zaloga v Ljubljani: **Lekarnar Ub. pl. Trnkóczy, lekarnar L. Grečel,** dalje na Kranjskem v mnogih lekarnah, prodajalnicah itd. (1399) 20-3

„Unio catholica“,

zavod za vzajemno zavarovanje proti škodi

— na Dunaju, —

L., Bäckerstrasse 14.

Dopuščen z odlokom visocega ministerstva z dné 28. februarija 1889, št. 2933.

Zavod zavaruje:

Premično in nepremično premoženje proti škodi po ognju, strelji in razletu.

Pri tej stroki zavarovanja sojamčijo prve vzajemne zavarovalnice za primeren del vsprejete rizike; dalje zavaruje

cerkvene zvonove

proti prelomu ali razpoku, ter vabi k vdeležbi velečast. župnijske predstojnike in župane.

Konečno posreduje zavod tudi pri prvih vzajemnih zavarovalnicah

zavarovanje na življenje in proti nezgodam.

V vseh zavarovalnih zadevah blagovolijo naj se dotični vdeležniki obrniti do **osrednjega ravnateljstva** ali pa do podpisanega **generalnega zastopa**, katera radovoljno pojasnjujeta in na vprašanje točno odgovarjata.

Po deželi oddajemo zastopništva proti priporočilu dotičnega gospoda župnika. Kdor želi prevzeti zastopništvo naše zavarovalnice, naj se obrne z omenjenim priporočilom do podpisanega generalnega zastopa v Ljubljani.

Ravnateljski svet:

Predsednik:

Leopold Stöger, stolni dekan sv. Štefana, infulovani prelat, Nj. Svet. hišni prelat, namestnik nadkuratorja I. avstrijske hranilnice itd.

Ravnateljstva svetniki:

Czizek Anton, imajitelj menjačnice, borzni svrtnik itd. Detoma A., veleposestnik. Grazer Josip, mešan in trgovec na Dunaji. Hostnig Florijan, upravitelj imetja metropolitanske cerkve, veleposestnik itd. Mracek Josip, generalni tajnik „Krajske vzajemne zavarovalnice“. Paletz Emanuel, Njegove Svetosti hišni prelat, dekan in župnik v Hütteldorfu itd.

Porzer Josip, dr., odvetnik. Seidl Karol, kanonik, tajni komornik Njegove Svetosti itd. Stern Karol, knezonadškofski svetnik, župnik na Dunaju v Schottenfeldu.

Osrednji ravnatelj:

Edmund baron Kalbermatten.

Nadzorovalni svet za generalni zastop v Ljubljani:

Klun Karol, kanonik in državni poslanec v Ljubljani. Kolar Matija, stolni vikar itd. v Ljubljani. Glančnik Jarnej dr., odvetnik v Mariboru. Mlakar Ivan, dr., semeniški profesor v Mariboru. Vošnjak Miha, deželni in državni poslanec v Celji (Mali Stajer).

Generalni zastopnik v Ljubljani:

Josip Prosenc.

(12-12)

Zobozdravnik Schweiger

nastanil se je

v hôtelu „Pri Maliču“ (Stadt Wien),
II. nadstropje, št. 25—26.

Ordinira vsak dan od 9. do 12. ure dopoldne ter od
2. do 5. ure popoldne. — Ob nedeljah in praznikih od
9. ure dopoldne do 1 ure dopoldne.

Na razpolago ima najnovejše in najboljše gledé na umetno zobovje,
bodisi posamezno ali skupno. Plombuje votle zobe z najtrpežnejšim in najboljšim
plombovnim sredstvom — zlatom in platino — prednje zobe pa v emailirani
plombi, ki je barvi zob popolnem enaka. (1423) 9

Za dobro izvršitev jamči v vsakem slučaju.

Velečastiti duhovščini in cerkvenim predstojništvom!

Usejam si opozoriti velečast. duhovščino in sl. cerkvena pred-
stojništva, kakor tudi posamezne osebe, katere želé darovati kakej župni cerkvi
ali podružnici, kapeli itd., na svojo

izborno veliko zalogo vsakovrstnega cerkvenega orodja in posode

sploh vseh v mojo obrt vstevajočih se cerkvenih potrebščin ter uljudno vabim
na ogled iste. Dela izvršena so v istini povsem krasno.

Ker mi nedostaja prostora, prodajem vso zalogo

po prav nizki ceni.

Vsa naročila od od najpriprostejše izdelanega svečnika do naj-
finejše umetno izvršene monštrance in raznega drugega orodja izvršim v
najkrajšem času po nizki ceni.

Da si more omisliti tudi najrevnejša župna ali podružna cerkev potrebnih
stvarij, dovoljujem izredno ugodne plačilne pogoje.

Najodličnejšim spoštovanjem se priporočam

Leop. Tratnik

(1484) 2

v Ljubljani, sv. Petra cesta št. 27.

Novo urejeno gostilno

s kegljiščem

na Rimski cesti št. 20,

prej „pri lovcu“

priporočam sl. občinstvu iz mesta in z dežele. Točim
pristna dolenjska vina in vedno sveže pivo; dobiti
so okusna gorka in mrzla jedila. Postrežba je točna
in prijazna.

Na razpolago je posameznim partijam in večjim družbam
za kurjavo prirejeno krito

kegljišče.

V obilni obisk se priporoča velespoštovanjem

(1480) 3-3

A. Lindner.

Tovarna cerkvene oprave.

Premovana

1873, 1881.

Jožef Deiller,

tovarna cerkvene oprave in izdelovalnica paramentov,

Dunaj, VII., Zieglergasse 27.

Zastopnik: Franc Brückner.

Na dogovorjena naročila se izdelujejo vsi cerkveni paramenti, kakor:
pluviali, dalmatike, velumi, štole, baldahini, bandera itd. itd.,
pa tudi (26—23)

cel a mašna bleka v najprilnejši obliki.

Cerkveni paramenti.

Andr. Druškovič,

trgovec z železnino,

Mestni trg 10, LJUBLJANA, Mestni trg 10,

priporoča svojo bogato zalogo

štedilnikov, nagrobnih križev, kuhinj-
skega in vsakovrstnega poljedelskega
orodja, kovanje za okna in vrata, ce-
menta itd., sploh vsega v to stroko spa-
dajočega blaga. (31)

Fine vodne žage in pile,
za kojih dobroto se jamči, po najnižji ceni.

Javna zahvala.

Meni podpisanemu pogorelo je pred kratkim poslopje,
v katerem sem imel shranjeno seno in lesenino. Te premičnine
imel sem pri vzajemni zavarovalnici

„Konkordiji“

zavarovane. Omenjene zavarovalnice glavni zastopnik gospod
Ign. Valentinčič v Ljubljani je škodo pregledal in mi
celo zavarovalno svoto pripoznal, katera se mi je tudi že v
gotovini izplačala. Za tako kulantno in vestno ravnanje se
zavarovalnici „KONKORDIJI“ in njenemu glavnemu zastopniku
gosp. Ign. Valentinčiču javnim potom iskreno zahvaljujem
in „KONKORDIJO“ iz lastne skušnje vsacemu, kdor se zava-
rovati želi, najtopleje priporočam.

V Zamostecu pri Sodražici, dne 24. novembra 1891.

Blaž Klun s. r., poškodovanec. (1475) 1

Andrej Adamič s. r.,
podžupan, priča.

Matija Cvar r. s.,
priča.

Uradne
in trgovske
KOVERTE
s firmo priporoča
KAT. TISKARNA
v Ljubljani.

Priznana najcenejša prodaja dobrih in trajnih
šivalnih strojev.

Največja izber najboljših tu- in inozemskih
izdelkov, starih po 8 gld. in dražje, novih pa
po 25 gld. in dražje. — Vestna in reelna po-
strežba je moje načelo. — Ustanovljeno 1866.

Jurij Herbst, mehanik. Dunaj, VI., Marchettigasse 18.

Dunajska borza.

Dne 5. decembra.

Papirna renta 5%, 16% davka	91 gld 65 kr.
Srebrna renta 5%, 16% davka	91 " 35 "
Zlata renta 4%, davka prosta	108 " 25 "
Papirna renta 5%, davka prosta	102 " 55 "
Akcije avstro-ogerske banke, 600 gld.	1003 " — "
Kreditne akcije, 160 gld.	275 " 10 "
London, 10 funtov strl.	117 " 90 "
Napoleonor (20 fr.)	9 " 35 1/2 "
Cesarski cekini	5 " 60 "
Nemških mark 100	57 " 92 1/2 "

Dne 4. decembra.

Ogerska zlata renta 4%	104 gld. 35 kr.
Ogerska papirna renta 5%	101 " — "
4% državne srečke l. 1854., 250 gld.	134 " 50 "
5% državne srečke l. 1860., 100 gld.	145 " 50 "
Državne srečke l. 1864., 100 gld.	179 " — "
Zastavna pisma avstr. osr. zem. kred. banke 4%	96 " 25 "
Zastavna pisma	100 " — "
Kreditne srečke, 100 gld.	186 " 50 "
St. Genois srečke, 40 gld.	61 " — "

Ljubljanske srečke, 20 gld.	20 gld. 50 kr
Avstr. rudečega križa srečke, 10 gld.	16 " 60 "
Rudolfove srečke, 10 gld.	19 " 50 "
Salmove srečke, 40 gld.	59 " — "
Windischgraezove srečke, 20 gld.	— " — "
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	130 " 35 "
Akcije Ferdinandove sev. želez. 1000 gl. st. v. 2775	— " — "
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	82 " 75 "
Papirni rubelj	1 " 15 1/2 "
Laških lir 100	45 " 50 "

MERCUR menjarnična delniška družba na Dunaju,

I., Wollzeile šte. 10.

Najkulantnejše se kupujejo in prodajajo v kursnem
listu navedeni vrednostni papirji, srečke, valute
in devize.

Razna naročila izvrše se najtočneje.

Za nalaganje glavnice priporočamo:

4% gallške propinacijske zadolžnice.

4 1/2% zastavna pisma peštanske ogerske komer-
cijonalne banke.

4 1/2% komunalne obveznice ogerske hipotečne
banke z 10% premijo.

Na te papirje daje posojila avstro-ogerska banka in podruž-
nice njene.

Državna dobrodelna loterija.

Žrebanje dne 29. decembra!

Glavni dobitok 100.000 gld. v gotovini.

Jedna srečka 2 gld.

5 srečk le gld. 8-50, 10 srečk le gld. 16-50.